

Oponentský posudek na bakalářskou práci Anny Mařové

Kritické zhodnocení psychoanalytických přístupů k řeckému náboženství

Anna Mařová si za téma své bakalářské práce zvolila kritický komentář a srovnání dvou psychoanalytických výkladů řeckých mýtů – zabývá se přístupem Richarda Caldwell, který ve své knize *The Origin of the Gods* předkládá psychoanalytickou interpretaci řeckých teogonických mýtů a Philipa E. Slatera, který se ve své knize *The Glory of Hera* zabývá řeckou rodinou a jejím vlivem na řecké mýty. Zaměřuje se tedy na **dvě knihy** sekundární literatury. Na nich hodlá srovnat dva psychoanalytické přístupy a výrazně se staví za druhý z nich, Slaterův.

Hlavní autorčina výtky na adresu Candwelovy knihy zní, že vychází ze zázemí své kultury : „pokud chci interpretovat mýty, nemohu vycházet ze zázemí své kultury a svých zvyků, ale musím se nejprve pokusit poznat zázemí té kultury, jejíž mýty zkoumám. Čím více budu toto zázemí chápat, tím více budu schopna myslet jako členka dané kultury, a tím více budu schopna rozumět mýtům.“ (str.7). V následující větě charakterizuje autorka svůj vlastní přístup jako „soužití s mýty“ („jakési *soužití* s mýty, zacházení s nimi, jako by patřily do stejné kultury, do které patřím i já“). Ale není právě takový nárok tím, co v předchozí větě odmítá? (Autorka přece nepatří do stejné kultury s těmito mýty!) Autorka sice vzápětí sama dodává, že jde o nesplnitelný úkol; má však smysl dávat si nesplnitelné úkoly?

Slaterův přístup autorka hodnotí jako kontextuální, více zaměřený na konkrétní podoby řecké rodiny. (Při četbě autorčiny reprodukce Slaterovy studie se však těžko ubráníme dojmu, že Slaterův pohled na strukturu a život řecké rodiny je značně zatížený anachronickým posuzováním např. postavení ženy v antickém Řecku optikou moderního feminismu.)

Značná část práce je věnována reprodukování výkladů Canwela a Slatera v obou citovaných dílech. Vlastní tvůrčí přínos práce začíná teprve až v samém závěru, na několika posledních stranách (od str. 38), kde se A. Mařová pokouší srovnat přístup obou autorů na příkladu jejich interpretace postavy Hefaista a jeho vztahu k otci a matce.

V „Závěru“ uvádí svůj hlavní argument pro volbu psychoanalytického přístupu k mýtům. Psychoanalýzou inspirovaní autoři podle ní se v interpretaci mýtů opírají o analogii mezi mýtem a snem – avšak zatímco „sen je vždy pouze *jeho* (rozuměj: jedince) a vychází pouze z jeho nevědomí“, mýtus má charakter kolektivní, „ musí být možné jej vztáhnout ke všem obyvatelům dané společnosti, nebo alespoň k určitým skupinám“ (str. 40). Zde se vynořuje kritická otázka: Proč zde autorka ani slovem nezmiňuje koncept hlubinné psychologie jungovského směru, pro nějž ani sen nemusí být jen odrazem individuálního nevědomí, nýbrž může čerpat z „kolektivního nevědomí“ a mít nadindividuální význam?

Dalším autorčinným argumentem pro zajímavost a přínosnost psychoanalytického přístupu k mýtům je tvrzení, že „mýty mají ve společnosti *terapeutickou* funkci“. Avšak nezdá se mi, že by právě tato **terapeutická funkce** byla autorkou dostatečně v práci ukázána.

Je-li hlavním přínosem autorčina zkoumání zjištění, že Slater se dříve, než se pustí do interpretace mýtů, zabývá řeckou rodinou, zatímco Candwel to nečiní, je to podle mého názoru výsledek poněkud hubený.

Hodnocení podle kategorií:

1) Struktura argumentace: Výklad je srozumitelný, práce je přehledně členěna a splňuje (skrovný) cíl který si autorka vytkla (7 bodů)

2) Formální úroveň: Autorka používá korektně bibliografické odkazy, užívá správně poznámek pod čarou. Slabinou práce je její stylistická úroveň a jazykové neobratnosti. V práci nacházíme i na důležitých místech (vymezení tématu) některé těžko srozumitelné věty, např.: „Tato práce však nemá být obhajobou psychoanalýzy nebo jí inspirovaných přístupů, a platnost psychoanalytických interpretací je naopak jedním z předpokladů, bez kterých by tato práce nemohla být napsána.“ (str.6). (5 bodů)

3) Práce s prameny: A. Malová pracuje průhledným způsobem se sekundárními prameny – ostatně jde prakticky o dvě knihy. (4 body)

4) Vlastní přínos: Práce nevnáší do tématu nějaký nový vlastní pohled, z velké části reprodukuje bez příliš objevného přínosu srovnává dvě studie (2 body)

5) Obecný přesah práce je minimální. (3 body)

Navrhuji hodnocení stupněm velmi dobře až dobře. (21 bodů)

Prof. PhDr. Tomáš Halík ThD

V Praze 1.2. 2011